

In Soedan werd hij om zijn muziek opgepakt, in Nederland kan Mohamed Al Tayeb in vrijheid zingen

De Soedanese muzikant Mohamed Al Tayeb. Beeld Jean-Pierre Jans

Mohamed Al Tayeb was niet veilig in Soedan en vluchtte naar Nederland. Nu maakt hij in vrijheid een ep over de onderdrukking van zijn volk.

Rufus Kain 26 juni 2020, 13:34

Mohamed Al Tayeb was een rijzende ster in Soedan. Hij maakte vijf jaar geleden furore als finalist bij de Arabische versie van 'The Voice', en heeft nog altijd 45.000 volgers op Instagram. Toch vluchtte hij twee jaar geleden naar Nederland.

Waarom? Dat wordt snel duidelijk wanneer de 29-jarige met tranen in zijn ogen vertelt dat hij van zijn geloof is gevallen toen vrienden en fans in Soedan zijn gedood en gemarteld door aanhangers van het islamistische regime. Maar dat is niet waarover hij eigenlijk wil praten.

Liever heeft Tayeb het over muziek. Hij werkt aan een ep, een internationaal project met Soedanese muzikanten die in verschillende landen wonen. Geen van de musici die meewerken aan de protestsongs op de ep woont nog in Soedan zelf, vertelt Tayeb. “Daar ontbreekt de vrijheid van meningsuiting om dat soort muziek te maken.”

Begin juni verscheen op YouTube alvast een opzweepende single. Tayeb zingt met veel gevoel in zijn stem – soms luid, soms ingetogen, maar steeds zuiver. Het lied heet ‘Sumood’, wat Arabisch is voor ‘Volhardendheid’. “Ik zing al mijn nummers in het Soedanees, een Arabisch dialect. Ik ben het eerlijkst als ik in mijn eigen taal zing. En wanneer mijn emotie erin zit, geloof ik dat mensen het ongeacht de taalbarrière zullen begrijpen.”

Daarbij kan het natuurlijk ook geen kwaad dat zijn muziekvideo ondertiteling heeft. In Sumood zingt hij over het bloedbad van vorig jaar in de Soedanese hoofdstad Khartoem. Twee maanden eerder was dictator Omar al-Bashir na een schrikbewind van dertig jaar afgezet door de legertop. Maar tegen de militaire junta klonk ook veel protest en tijdens een demonstratie op 3 juni 2019 werden 127 mensen door het leger doodgeschoten.

De slag bleek wel een keerpunt: momenteel bestaat de overheid uit een combinatie van militairen en burgers. Het is de bedoeling dat er over twee jaar vrije verkiezingen komen. “Er is op dit moment een grote kans op verandering in Soedan”, zegt Tayeb opgetogen. “De overgangsregering

bestaat uit twee groepen: burgers en legerleiders. Maar de burgers staan nu nog erg zwak. Het zou helpen als de situatie internationaal meer aandacht krijgt.”

Die aandacht probeert hij met zijn muziek te creëren. Daarbij voelt hij zich geïnspireerd door een klein platenlabel uit New York: Ostinato Records. Twee jaar geleden presenteerde Ostinato ‘Two Niles to Sing a Melody’, een verzamelalbum met muziek uit de tijd dat Soedan een rijke muziekcultuur had. Veel van de muziek was bijna verloren. Toen dictator Bashir in 1989 aan de macht kwam, voerde die de sharia in. Het werd gevaarlijk om muziek te maken die geen staatspropaganda was, en veel artiesten ontvluchtten het land.

Internationale desinteresse

Toen ‘Two Niles’ in oktober 2018 uitkwam, was Tayeb nog maar kort in Nederland. “De eerste keer dat ik een teaser van het album zag, werd ik erg emotioneel. Ze hebben iets heel bijzonders gedaan. Mensen zijn internationaal niet zo geïnteresseerd in de situatie in Soedan. Maar door Ostinato hadden kranten en radiozenders het erover.”

In de muziek op dat album is te horen dat Soedan van oudsher Afrika met het Midden-Oosten heeft verbonden. Afrikaanse percussie, Arabische strijkers en westerse instrumenten (saxofoon, synthesizer, elektrische gitaar) komen in de nummers samen.

Mohamed Al Tayeb.Beeld Jean-Pierre Jans

Het is de muziek die Tayeb als artiest heeft gevormd. Als kind groeide hij er namelijk zelf mee op. “Mijn vader verzamelde vroeger cassettebandjes van Soedanese artiesten zoals Mohammed Wardi, waar we naar luisterden wanneer we van en naar school reden.”

Rond zijn zestiende begon Tayeb zelf muziek te maken. In 2011 begon hij zijn eerste band. “We hadden het van het begin af aan moeilijk. Als muzikant in Soedan kom je al gauw in het vizier van de inlichtingendienst, NISS. Podia die gesteund werden door de overheid programmeerden ons liever niet, omdat er subtiel protest klonk in de nummers die we zongen.”

De basis: vrijheid en vrede

In 2015 deed hij mee aan de Arabische versie van ‘The Voice’. “Mensen begonnen me te steunen omdat ik Soedanees zong. Dat werd destijds weinig gedaan. Op social media gebruikte ik de hashtag #UnitedSudan. “Na mijn optreden werd ik benaderd door de inlichtingendienst; of ik wilde werken voor een tv-zender van Abdullah al-Bashir, de broer van de dictator. Toen ik dat niet wilde doen, vroegen ze me een optreden voor ze te geven. Toen ze zeker wisten dat ik niet met de overheid in zee wilde, begonnen ze me nauwer in de gaten te houden.”

Tayeb vertelt dat ineens het ene na het andere optreden op het laatste moment werd afgezegd. “Eén keer stonden we al op het podium, dat was in maart 2016. Ook hielden ze me twee keer vast in een detentiecentrum, maar dat was maar voor een paar uur. Ik denk dat ik geluk had omdat ik actief was op social media. Anders hadden ze me maanden op kunnen sluiten.”

De laatste keer dat hij vastzat, was in januari 2018. “Ditmaal zat ik drie dagen in detentie, samen met artiesten, journalisten en intellectuelen die waren opgepakt na een demonstratie. We wisten daarbinnen niet of het dag

of nacht was. Je mocht alleen de cel uit om te bidden of om naar de wc te gaan.”

Toen hij vrijkwam, verbleef Tayeb een paar maanden bij een vriend. Die bracht hem in contact met iemand die hem kon helpen naar Europa te reizen. “Het plan was om naar Londen te gaan, maar dat lukte niet. Achteraf ben ik blij dat ik hier belandde. Veel Nederlanders vinden dit gek om te horen, maar voor mijn gevoel hebben jullie een heel humane overheid.

“Dat is alles wat we in Soedan ook willen, gewoon de basis: vrijheid, vrede. Rechtvaardigheid voor de mensen die zijn verkracht en gemarteld, en voor de nabestaanden van mensen die zijn vermoord. Een humaan systeem dat geeft om mensen en hun rechten.

“Ik zal de vrijheid die ik hier heb gebruiken om uit te drukken wat mensen daar voelen. Mijn ep zal het verhaal vertellen van de vervolgte mensen in Soedan. Ik zal zingen over het bloedbad van vorig jaar, mensenrechtenschendingen en oorlogen. En natuurlijk gebruik ik daarbij de Soedanese ritmes en toonladders die lang verborgen waren.”